

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

2024 m. rugsėjo 27 d., Nr. 24-O97AR

DĖL DERINAMŲ APLINKOS APSAUGOS KRITERIJŲ TAIKYMO, VYKDANT ŽALIUSIUS PIRKIMUS, TVARKOS APRAŠO PAKEITIMŲ

Lietuvos verslo konfederacija išnagrino Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. D1-508 „Dėl Aplinkos apsaugos kriterijų taikymo, vykdant žaliuosius pirkimus, tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projektą (Nr. 24-14834) (toliau – Projektas) ir žemiau teikia savo pastabas bei pasiūlymus.

Projektu siūloma pakeisti Aplinkos apsaugos kriterijų taikymo, vykdant žaliuosius pirkimus, tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) 2 priedo 9.1.2 p. ir jį išdėstyti taip:

„9.1.2. tekstilės pluoštuose negali būti šių medžiagų:

Cheminių medžiagų grupė	Taikomi apribojimai medžiagoms	Koncentracijos ribos	Bandymo metodas
1. Azodažikliai <i>Taikymo sritis:</i> Drabužiai, kurių sudėtyje yra akrilo, medvilnės, poliamido ir vilnos	Negalima naudoti azodažiklių, galinčių skilti į aromatinius aminos.	Kiekvieno amino 30 mg/kg	LST EN 14362-1 ir LST EN 14362-3 arba lygiavertis bandymo metodas
2. Formaldehidai <i>Taikymo sritis:</i> Visi drabužiai ir interjero tekstilė, kurių sudėtyje yra natūralių pluoštų	Formaldehido likučiams galutiniame gaminyje taikomos ribinės vertės: - kūdikiams ir vaikams iki 3 metų - visi kiti produktai	0–3 m. vaikams – 16 ppm Visi kiti produktai – 75 ppm	LST EN ISO 14184-1 arba lygiavertis bandymo metodas
3. Pagalbinės medžiagos <i>Taikymo sritis:</i> Visi gaminiai	Nurodytų medžiagų negali būti galutiniame gaminyje: - nonifenolio - oktifenolio	Bendras kiekis < 100 mg/kg	
	- nonilfenoletoksilatų - oktilfenolio etoksilatų	Bendras kiekis < 100 mg/kg	ISO 18254-1 ir ISO 18254-2 arba lygiavertis bandymo metodas
4. Dangos, laminatai ir membranos <i>Taikymo sritis:</i> Jei integruota į tekstilės struktūrą	Dangos, plastizolio raštų, laminatų, membranų ir plastiko priedų sudėtyje negali būti šių ftalatų: - DEHP (bis-(etiheksil)ftalato) - BBP (butilbenzilftalato) - DBP (dibutilftalato) - DMEP (bis-2-metoksietilftalato) - DIBP (diizobutilftalato)	Bendras kiekis 0,10 proc. bendro produkto masės	LST EN ISO 14389 arba lygiavertis bandymo metodas“.

	<ul style="list-style-type: none"> - DIHP (Di-C6-8 šakotųjų alkilftalatų) - DHNUP (Di-C7-11 šakotųjų alkilftalatų) - DHP (di-n-heksilftalatų) 	
--	--	--

1. Atsižvelgiant į bendrą ES akredituotų laboratorijų praktiką, atliekant bandymus, siūlytina papildomai pakoreguoti Aprašo 2 priedo 9.1.2 p. lentelės 1 eilutės „Azodažikliai“ 4 stulpelį, t. y. reikalavimus dėl dviejų bandymų pagal skirtingus bandymo metodus. Pažymėtina, jog praktikoje ISO 14362-3 metodu daromas bandymas tik tada, kai pagal ISO 14362-1 metodą atliktu bandymu yra užfiksuojama ir / ar viršijama tam tikra azodažiklių riba (pvz. aniline ar p-phenylendiamine koncentracija didesnė nei 5 mg/kg). Jeigu ta riba yra nepasiekama, pvz. 1 mg/ kg, ISO 14362-3 metodas pagal egzistuojančia tvarką yra nedaromas. Objektiviai yra nebūtinai ISO 14362-3 metodas, kadangi šiuo metodu atliekamu tyrimu nustatomos didesnės koncentracijos negu ISO 14362-1. Kitaip sakant, jeigu ISO 14362-1 metodu jau nustatytos mažesnės koncentracijos negu reikalaujama Aprašo 2 priedo 9.1.2 p. lentelės 1 eilutės 3 stulpelyje, tai akivaizdu, jog ISO 14362-3 metodu nebus nustatytos kitos/ didesnės koncentracijos. Taigi, siūlytina patikslinti Aprašo 2 priedo 9.1.2 p. lentelės 1 eilutės 4 stulpelį ir jį išdėstyti taip:

„LST EN 14362-1 ir* LST EN 14362-3 arba lygiavertis bandymo metodas. *Pastaba. Reikalaujama pateikti įrodymus dėl abiejų bandymo metodų, kai LST EN 14362-1 metodo rezultatai viršija šiuo metodu atliekamų bandymų ribas. Kai LST EN 14362-1 metodo rezultatai neviršija šiuo metodu atliekamų bandymų ribų ir tiksliai nurodomos koncentracijos, tai pateikti įrodymų dėl LST EN 14362-3 bandymo metodo taikymo nereikia.“

2. Atsižvelgiant į bendrą ES akredituotų laboratorijų praktiką, atliekant bandymus, siūlytina papildomai pakoreguoti Įsakymo 2 priedo 9.1.2 p. lentelės 3 eilutės „Pagalbinės medžiagos“ 4 stulpelį, t. y. reikalavimus dėl dviejų bandymų pagal skirtingus bandymo metodus. Pažymėtina, jog praktikoje laboratorijos pasirenka vieną iš metodų t. y. arba ISO 18254-1, arba ISO 18254-2, kadangi šių metodų vienintelis skirtumas yra naudojamos priemonės, tačiau gaunamas visiškai analogiškas rezultatas. Taigi, siūlytina patikslinti Aprašo 2 priedo 9.1.2 p. lentelės 3 eilutės 4 stulpelį ir jį išdėstyti taip:

„ISO 18254-1 arba* ISO 18254-2 arba lygiavertis bandymo metodas. *Pastaba. Reikalaujama pateikti įrodymus dėl vieno iš bandymo metodų.“

3. Pažymėtina, jog Aprašo 2 priedo 9.1.2 p. lentelės reikalavimai dėl konkrečių bandymų metodų Įsakyme buvo įtvirtinti tik nuo 2023-01-01. Iki nurodytos datos Įsakyme kaip visiškai pakankamas įrodymas buvo priimtini Ecolable ar Öko-TEX sertifikatas, kurie patvirtina tekstilės gaminių atitikimą keliamiems reikalavimams. Pagal viešus duomenis tik 2 valstybės: Čekija ir Lietuva kelia reikalavimus dėl bandymų metodų, o kitos ES valstybės priima pirmiau minėtus sertifikatus. Taip pat pažymėtina, jog netgi nustačius Apraše reikalavimus bandymų metodams, Lietuvoje netgi nėra laboratorijos, kuri atliktų bandymus nurodytais metodais, pvz. Lietuvos tekstilės laboratorija. Atitinkamai, kadangi kitos valstybės nereikalauja konkrečiai tokių bandymų ataskaitų, tai reiškia, jog tik Čekijos laboratorijos atlieka tokius bandymus ir teikia nurodytas bandymų ataskaitas/ protokolus. Tai neabejotinai visiems pajėgiems rinkos dalyviams sukuria papildomą našta, kai tuo tarpu Öko-TEX sertifikatas taip pat išduodamas nepriklausomų subjektų, jis užtikrina visus žaliųjų kriterijų įgyvendinimo poreikius, t. y. Öko-TEX yra sertifikatas išduodamas medžiagos gamintojams konkrečiai medžiagos sudėčiai, pvz.: jeigu įmonė gamina medvilnės ir poliesterio mikso medžiagą, Öko-TEX patvirtina atitiktą aplinkosaugai būtent šiai medžiagos sudėčiai. Be to, Öko-TEX standard 100 visiškai lygiavertiškais bandymų metodais patikrina tekstilės žaliuosius kriterijus. Taigi, siūlytina patikslinti Aprašo 2 priedo 9.1.2 p.

lentelės reikalavimus (kartu aiškinant su Įsakymo 9.1 p.), kad būtina pateikti bandymų ataskaitas, protokolus, nurodant, jog priimami Ecolable ar Öko-TEX sertifikatai.

4. Pažymime, kad išnagrinėjus Projekte siūlomą Aprašo 2 priedo papildymą 16¹ punktu, kyla neaiškumų dėl šio naujo punkto įgyvendinimo/taikymo. Neaišku, ar jau yra parengta medienos ir kitų organinių medžiagų iš atsinaujinančių gamtos išteklių pagrindu pagamintų statybos produktų naudojimo visuomeninės paskirties pastatuose nustatymo metodika, kurią, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. liepos 19 d. nutarimo Nr. 582 „Dėl medienos ir kitų organinių medžiagų iš atsinaujinančių gamtos išteklių pagrindu pagamintų statybos produktų naudojimo visuomeninės paskirties pastatuose“ 1.2 papunkčiu pavesta iki 2024-11-01 patvirtinti aplinkos ministru. Manome, kad labai svarbu Aprašo 2 priedo 16¹ punkto įsigaliojimo datą susieti su minėtos metodikos įsigaliojimu, nes priešingu atveju, įgyvendinant naująjį punktą kils klausimų, kaip atlikti apskaičiavimus, kaip perkančiosioms organizacijoms tikrinti pirkimo ar sutarties vykdymo metu, ką turi pateikti tiekėjas ir pan.

5. Atsižvelgiant į siūlomus Aprašo 2 priedo 26.2 p. pakeitimus, prašytume patikslinimo, ar perkančiosios organizacijos turės pasirinkti, kuriuos du kriterijus taikyti, ar tiekėjas galės rinktis ir siūlyti du atitikimus savo nuožiūra. Taip pat reikalingas paaiškinimas, ar tuo atveju, jei būtų taikomas Aprašo 2 priedo 26.2.1 p., ar jis būtų privalomas taikyti visa apimtimi, t. y. 26.2.1.1 – 26.2.1.3 p.

6. Atsižvelgiant į tai, kad prie siūlomų pakeitimų yra ir nauja produktų grupė „Padangos“ (siūloma Aprašo 2 priedą papildyti XX skyriumi), kyla klausimų dėl joms taikomų nuostatų (33 p.) įgyvendinimo. Nėra aišku, ką turėtų pateikti tiekėjas, ar techniniuose aprašymuose yra 33 p. nurodytą atitikimą patvirtinanti informacija, ar pirkimo vykdytojas žinodamas modelį pats galės pasitikrinti [EPREL Public website \(europa.eu\)](https://eprel.europa.eu). Kyla klausimų, ar visada turės būti reikalaujama tik A klasė ir kur tiksliai pasitikrinti, kurios aukščiausios klasės padangos prieinamos Lietuvos rinkoje. Taip pat kyla klausimų dėl „pastabos“ prie 33 p., kurioje nurodoma, kad „pirkimų vykdytojai gali įsigyti aukščiausios sukibimo su šlapia danga klasės arba išorinio riedėjimo triukšmo klasės padangų, jei tai pagrįsta dėl saugos ar visuomenės sveikatos reikalavimų“. Neaišku, ar tokios išimtys yra kur nors reglamentuotos, ar tai taikoma tik specialiosios paskirties transportui (pvz. greitosios pagalbos automobiliams), ar visgi būtų galima pasigrįsti, kad „pastaboje“ minimos padangos reikalingos ne tik specialiosios paskirties transporto priemonėms.

Prašome įvertinti aukščiau pateiktas pastabas nei pasiūlymus ir atitinkamai Projektą pakoreguoti, tuo pačiu atsakyti į iškeltus klausimus, susijusius su siūlomais pakeitimais.

Pagarbiai

L.e.p. generalinis direktorius

Emilis Ruželė

Originalas nebus siunčiamas. Akvilė Razumienė, el. p. akvile@lvk.lt, mob. +37060151897.